

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра дошкільної педагогіки і психології та спеціальної
освіти імені проф. Т. І. Поніманської

Методичні рекомендації до навчальної логопедичної практики

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
(освітня програма «Дошкільна освіта, спеціальна освіта
(логопедія)», нормативний термін навчання)

Укладач – канд. філол. наук, доцент Шостак О. О.

Рівне
РДГУ
2025

УДК 376-056.264 (072)

М 54

Рекомендовано до друку кафедрою дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської

(протокол № 8 від 28 серпня 2025 р.)

і навчально-методичною комісією педагогічного факультету

(протокол № 5 від 29 серпня 2025 р.)

Рівненського державного гуманітарного університету

Рецензенти:

Косарева Галина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Федорова Наталія Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

М 54

Методичні рекомендації до навчальної логопедичної практики : для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка (освітня програма «Дошкільна освіта, спеціальна освіта (логопедія)», нормативний термін навчання) / уклад. :О. О. Шостак. Рівне : РДГУ, 2025. 27 с.

УДК 376-056.264 (072)

Методичні рекомендації – частина навчально-методичного забезпечення дисципліни освітнього компонента «Навчальна логопедична практика», що входить до навчальних планів підготовки бакалавра за спеціальністю 012 Дошкільна освіта (освітня програма «Дошкільна освіта, спеціальна освіта (логопедія)», нормативний термін навчання). У методичних рекомендаціях представлено програму навчальної логопедичної практики, перелік та зразки оформлення звітної документації, систему оцінювання. Подано також список рекомендованої літератури.

© О. О. Шостак, 2025 р.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Програма навчальної логопедичної практики.....	6
Перелік звітної документації.....	9
Система оцінювання.....	10
Рекомендована література.....	11
Додатки.....	15

ПЕРЕДМОВА

«Навчальна логопедична практика» – обов’язковий освітній компонент циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, додаткова спеціальність – 016 Спеціальна освіта.

Метою навчальної логопедичної практики є створення умов для самореалізації, самовдосконалення, самовизначення особистості майбутнього спеціального педагога. Реалізація завдань практики передбачає інтегрований підхід до визначення й розробки видів діяльності, спрямованих на формування низки спеціальних компетентностей.

Завдання практики:

1. Поглиблення і закріплення теоретичних знань, одержаних при вивченні курсів психолого-педагогічних дисциплін.

2. Вивчення професійних обов’язків логопеда, специфіки його документації.

3. Спостереження за проведенням фронтальних та індивідуальних занять із дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.

4. Формування в студентів професійної і психологічної готовності до роботи з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.

5. Формування умінь вести записи спостережень, обробляти, узагальнювати отриману в процесі спостережень інформацію, повно і правильно відображати її в щоденнику практики.

6. Розвиток потреби в самопізнанні й самовдосконаленні.

7. Виховання в студентів стійкого інтересу до професії логопеда.

У результаті проходження навчальної логопедичної практики здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- професійні обов'язки логопеда, специфіку його документації;
- методи й форми роботи, спрямованої на корекцію мовленнєвих порушень;
- особливості проведення фронтальних та індивідуальних занять із дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Вміти:

- з'ясовувати біологічні та соціальні причини виникнення відхилень у мовленнєвому розвитку дитини;
- вести роботу, спрямовану на вивчення особливостей психофізичного розвитку дітей із порушеннями мовлення;
- здійснювати профілактичну роботу з попередження відхилень у розвитку педагогічними засобами.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Змістовий модуль 1. *Ознайомлення з освітніми закладами і комплексне вивчення специфіки їхньої роботи*

Навчальна логопедична практика розпочинається з настановної конференції, у якій беруть участь студенти-практиканти, керівник практики, викладачі-методисти та логопеди, дефектологи, вихователі освітніх закладів, де студенти проходитимуть практику.

На конференції керівник практики зачитує наказ ректора ЗВО про проходження навчальної логопедичної практики студентами і розподіл їх за окремими закладами освіти міста, а також ознайомлює здобувачів освіти і педагогів із метою, основними завданнями й особливостями організації педагогічної практики.

Комплексне вивчення специфіки роботи відповідних закладів освіти відбувається за такими напрямками:

- ознайомлення з освітнім закладом, бесіда з представниками адміністрації, вчителями, вихователями, логопедами, психологами;
- вивчення документації закладу (розкладу, планів роботи, нормативних документів, особових справ тощо);
- ознайомлення з методами і формами роботи логопедів, за якими закріплено студентів.

Перший тиждень передбачає ознайомлення зі змістом, тривалістю, базою, звітною документацією, яка складається по завершенню практики; ознайомлення з нормативною та методичною документацією, що регулює діяльність відповідного закладу освіти, структурою й матеріальною базою, роботою логопеда та інших фахівців; ознайомлення зі специфікою супроводу дітей різних вікових груп.

Навчальна логопедична практика також включає спостереження за поведінкою та емоційними проявами різних категорій дітей, особливостями роботи спеціального педагога і його взаємодії з іншими фахівцями базових освітніх установ, вивчення документації тощо.

Студенти вчаться складати психолого-педагогічну характеристику дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Результати виконання завдань цього змістового модуля практиканти відображають у формі узагальнених аналітичних записів у щоденнику педагогічної практики (у звіті про навчальну логопедичну практику).

Змістовий модуль 2. *Робота студентів із логопедом*

Упродовж другого і третього тижнів практики відбувається відвідування, перегляд та обговорення корекційних занять, проведених логопедами базових закладів освіти. Студенти допомагають в організації групових занять; ознайомлюються з оформленням документації логопеда. Виготовляють дидактичні посібники для проведення логопедичних занять. Під керівництвом фахівців базових установ студенти виконують різноманітні доручення, допомагають в організації прогулянок, екскурсій тощо.

Надалі здобувачі освіти працюють над оформленням звітної документації про навчальну практику.

На конференції по завершенню навчальної логопедичної практики підбивають її підсумки. Зокрема, обговорюють питання особливостей проходження студентами практики в різних базових закладах, специфіку їх роботи з розвитку мовлення дошкільників. Також обговорюють проблеми, що виникли в студентів під час проходження даної практики з метою підвищення її якості

на наступний рік. Здобувачі вищої освіти висловлюють свої враження від практики в базових установах міста. Керівники-методисти аналізують процес проходження студентами навчальної логопедичної практики, а також якість оформлення ними звітної документації.

Результати виконання завдань вказаного змістового модуля практиканти відображають у формі узагальнених аналітичних записів у щоденнику педагогічної практики (у звіті про навчальну логопедичну практику).

ПЕРЕЛІК ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

1. **Щоденник навчальної практики**, який містить:
 - календарний графік проходження практики;
 - виконані завдання всіх змістових модулів практики;
 - звіт про навчальну логопедичну практику;
 - відгук і оцінку роботи здобувача вищої освіти на практиці від керівника бази практики;
 - висновок керівника практики від закладу вищої освіти про проходження практики.
2. Характеристика директора навчального закладу на практиканта.
3. Виготовлений власноруч дидактичний посібник для дітей із мовленнєвими порушеннями і короткий відеозвіт про практику (від підгрупи здобувачів вищої освіти, які працювали в одному навчальному закладі).

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, що отримують здобувачі

Модуль 1		Модуль 2 (ІНДЗ)	Підсумкове оцінювання (звітна документація, підсумкова конференція)	Сума
ЗМ 1	ЗМ 2			
20	50	20	10	100

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кабельнікова Н. В. Первинне недорозвинення мовлення у дітей (клінічний, психолінгвістичний та психолого-педагогічний аспекти) : навчальний посібник. Херсон : Борисфен-про, 2017. 222 с.

2. Логопедія. Підручник / За ред. М. К. Шеремет. Вид. 5-те, перероблене та доповнене. Київ : Слово, 2019. 672 с.

3. Мартинчук О. В., Маруненко І. М., Луцько К. В. та ін. Спеціальна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. 364 с.

4. Рібцун Ю. В. Понятійно-термінологічний словник. Логопедія. Логопсихологія : довідкове видання. Київ : ІСПП, 2022. 48 с.

Додаткова

1. Белова О. Б. Особливості розвитку мовлення у дітей з інтелектуальними порушеннями. *Медична освіта. Науково-практичний журнал*. Тернопіль : Тернопільський НМУ ім. І. Я. Горбачевського. 2021. № 1(90). С. 5-11.

2. Белова О. Б. Парадигма онтогенезу мовлення як методологічна основа мовленнєвого розвитку. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки*. 2021. № 6 (344), жовтень. Ч. 1. С. 207-223.

3. Ільяна В. І. Особливості прояву дислексичних помилок у здобувачів початкової освіти з тяжкими порушеннями мовлення. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. Вип. 1 (14). С. 60–69.

4. Коломоєць, Т., Ворох В. Розвиток мовлення дітей із аутизмом сучасними дидактичними засобами. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* :

науковий журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, М. А. Бойченко, О. А. Біда та ін.]. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. № 8 (102). С. 27-40.

5. Коломоєць Т. Г., Прозапас Ж. М. Особливості логопедичної роботи щодо усунення мовленнєвих порушень у дошкільників із лексико-граматичним недорозвиненням мовлення. *SWorldJournal*. 2023. Issue 17 / Part 2. Р. 15-22.

6. Лук'яник Л. Психолого-педагогічна класифікація мовленнєвих порушень дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2023. № 4. С. 53-59.

7. Мартинюк З. Рівні підтримки дітей з ринолалією в освітньому процесі. *Особлива дитина: навчання і виховання : науковий, навчальний, інформаційний журнал*. 2022. № 2. С. 65-72.

8. Медвідь А. В., Чекан О. І. Профілактика мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку. *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених* / гол. ред. колегії В. В. Гоблик; заст. гол. ред. І. І. Алмашій. Мукачево : РВВ МДУ, 2020. Вип. 2(6). С. 94-99.

9. Мельничук І. М. Професійна підготовка майбутніх логопедів як медична і педагогічна проблема в історичному контексті. *Медична освіта*. 2019. № 3. С. 123-127.

10. Нетьосов С. І. Курицька Г. А. Технології корекції фонетико-фонематичного недорозвинення мовлення у дошкільників. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. 2018. № 1 (15). С. 87-90.

11. Олександрова Л. В. Становлення мовлення через призму нейрологопедії. Київ. 2020. 54 с.

12. Олійник І. Тищенко Л. Яценюк Л. До питання корекції дислалії у дітей молодшого шкільного віку. *Поради спеціаліста*. 2021. № 3 (198). С. 77-81.

13. Сулятицький І. Порохнява А. Емоційно-вольові особливості дошкільників із дислалією. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. Збірник наукових праць. 2021. № 35 (1). С. 101-107.

14. Тищенко В. Обґрунтування класифікації системних порушень мовлення. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки*. 2023. Вип. 2. С. 199-209.

15. Цибулько А. Особливості корекційно-розвиткової роботи логопеда з дітьми із вродженими незрощеннями губи та піднебіння. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. № 1. С. 227-233.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. Всеосвіта. Національна освітня спільнота: <https://vseosvita.ua/>

2. Електронна бібліотека Інституту модернізації змісту освіти: <https://lib.imzo.gov.ua/>

3. Інклюзивне навчання. Міністерство освіти і науки України: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>

4. Каталог дидактичних ігор: http://logopedija.at.ua/load/didaktichni_igri/2

5. Корекційні програми: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/korektsiyni-programi/>; <https://surli.cc/sabgaq>

6. ЛОГО-АРТ: <http://www.logoped.in.ua/>

7. Логопедичний сайт (Логопедична школа Альони Король), де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення

результативності корекційно-розвивальної роботи:
<http://logoclub.com.ua>

8. Наукова бібліотека РДГУ: library.rshu.edu.ua;
репозитарій РДГУ: <http://repository.rshu.edu.ua/>

9. Національна бібліотека України імені
В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua>

10. Українська асоціація корекційних педагогів:
<https://www.uasp.org.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Щоденник навчальної логопедичної практики

Форма № Н-7.03

Рівненський державний гуманітарний університет

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

навчальна логопедична практика

(вид і назва практики)

Здобувача вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)

Інститут, факультет, відділення **педагогічний**

Кафедра, циклова комісія **дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський) рівень вищої освіти**

За освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта, спеціальна освіта (логопедія)»

спеціальність **012 Дошкільна освіта**

2 курс, група _____

Здобувач

(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка

підприємства, організації, установи « » _____ 20__ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка

підприємства, організації, установи « » _____ 20__ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики				Відмітки про виконання
		1	2	3	4	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Настановна конференція					
2.	Знайомство з керівниками закладу освіти					
3.	Ознайомлення із закладом освіти: штатний розпис, кількість і наповнюваність груп/класів					
4.	Вивчення режиму роботи закладу освіти					
5.	Ознайомлення зі створенням освітнього середовища в закладі освіти					

6.	Складання психолого-педагогічної характеристики на двох дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку					
7.	Ознайомлення з документацією логопеда					
8.	Спостереження за роботою логопеда					
9.	Спостереження та взаємодія з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку в умовах закладу освіти					
10.	Виготовлення дидактичних посібників для дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку					
11.	Оформлення звітної документації					

12.	Підготовка до участі в підсумковій конференції за результатами практики					
-----	---	--	--	--	--	--

Керівники практики:

від закладу вищої освіти _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства,
організації, установи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОБОЧІ ЗАПИСИ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Змістовий модуль 1. Ознайомлення з освітніми закладами і комплексне вивчення специфіки їхньої роботи

Завдання 1

Мета: ознайомитися з особливостями навчально-виховного комплексу різних типів закладів освіти, де навчаються діти з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Під час практики студенти ознайомлюються зі специфікою функціонування закладу освіти, зустрічаються з адміністрацією. У процесі ознайомлення із закладом освіти слід:

1. Вивчити особливості роботи певного типу закладу освіти: штатний розпис, кількість і наповнюваність груп/класів, режим роботи, режим харчування.

2. Ознайомитися з реалізацією вікового принципу в організації життя і діяльності дітей у закладі.

3. Ознайомитися зі специфікою організації навчання дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку. Записати в щоденнику, скільки таких дітей навчається в даному закладі освіти; які порушення мовлення в них діагностовані; чи створені інклюзивні групи/класи.

4. Підготувати психолого-педагогічні характеристики двох дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку.

Змістовий модуль 2. Робота студентів із логопедом

Завдання 2

Мета: ознайомитися з організацією занять логопеда з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.

На даному етапі навчальної практики потрібно:

1. Ознайомитись з оформленням документації логопеда (вказати в щоденнику види документів та описати їх специфіку).

2. Відвідати корекційні заняття (зазначити в щоденнику теми занять; проаналізувати їх мету, зміст і структуру; вказати методи і прийоми, використані логопедом).

3. Підібрати три-чотири логопедичні вправи для дітей із мовленнєвими порушеннями.

4. Виготовити дидактичний посібник для дітей із порушеннями мовлення (розмістити в щоденнику його опис).

Звіт про навчальну логопедичну практику

У звіті слід коротко підсумувати свої враження від закладу освіти та виконання завдань навчальної практики.

[illegible]

(підпис)

Печатка

«__» _____ 20__ року

**Висновок керівника практики від закладу вищої освіти
про проходження практики**

Дата складання заліку «__» _____ 202__ року

Оцінка:

за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів

_____ (цифрами і словами)

за шкалою ECTS

Керівник практики від вищого навчального закладу

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток Б
Шапка до характеристики
Характеристика
студентки-практикантки
2 курсу педагогічного факультету
за освітньо-професійною програмою
«Дошкільна освіта, спеціальна освіта (логопедія)»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта
Рівненського державного гуманітарного університету
ПІБ

Додаток В
Зразки титульних сторінок

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА
ХАРАКТЕРИСТИКА**

(прізвище та ім'я дитини)

складена здобувачем вищої освіти 2 курсу
педагогічного факультету
за освітньо-професійною програмою
«Дошкільна освіта, спеціальна освіта (логопедія)»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта

(прізвище, ініціали здобувача вищої освіти)

Оцінка _____

Підпис логопеда _____

Підпис методиста _____

З В І Т

**про навчальну логопедичну практику
здобувача вищої освіти 2 курсу педагогічного
факультету
за освітньо-професійною програмою
«Дошкільна освіта, спеціальна освіта (логопедія)»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта**

(прізвище, ім'я, по батькові)

в період з _____ по _____

у _____
(назва закладу)

Навчально-методичне видання

**Методичні рекомендації до навчальної логопедичної
практики**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
(освітня програма «Дошкільна освіта, спеціальна освіта
(логопедія)», нормативний термін навчання)

Укладач:

Шостак Ольга Олександрівна

Підписано до друку: 2025 р.
Папір друк. 60×84. Формат 1/16
Умовних друкованих аркушів 0,7

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12